

Romská rodina. Zvyky spojené s koloběhem života a zvyky výroční.

Základní informace o romských hodnotách, fungování romské rodiny a postavení jednotlivých jejích členů. Představení zvyků spojených s koloběhem života (výběr partnera, zasnuby, svatba, postavení snachy; narození dítěte, kmotrovství, ochrana dítěte v době před křtem, křest; stáří, úmrtí, rozloučení s mrtvým, pohřeb, víra v duše zemřelých) a zvyků výročních (Vánoce, Velikonoce). Prokládáno úryvky z vyprávění romských pamětníků a romskými příslovími. Základní romská terminologie k danému tématu. Doporučená literatura.

Osnova:

1. Romství (romipen)
2. Romská rodina (*romaňi famelija, fajta*, ol. *čalado, nipi*)
3. Postavení, práva a povinnosti ženy (*džuvlí*) a muže (*murš*).
4. Děti (*čhave*).
5. Výběr partnera ⇒ námluvy, zasnuby (*mangavipen*, ol. *xutelejimo*), svatba (*bijav*), postavení snachy (*bori*).
6. Narození dítěte ⇒ kmotrovství (*kirvo*) + křest (*boňa*, ol. *keretšigo*)
7. Úmrtí ⇒ rozloučení s mrtvým (*vartišagos*, ol. *verrastáši*) ⇒ pohřeb (*parušagos*, ol. *praxomo*) ⇒ víra v duše zemřelých (*mule*)
8. Vánoce (*Karačoňa*)
9. Velikonoce (*Patradí*)

Doporučená literatura:

Romství:

Hübschmannová, M.: Několik poznámek k hodnotám Romů in Romové v České republice (1945-1998) (Socioklub, Praha, 1999)

Rodina:

Vzpomínky Romů na své dětství a výchovu v rodině in Romano džaniben 3/1995, s. 41-44.

Celé číslo 1-2/1996 Romano džaniben je věnováno romské rodině:

str. 3 - Výpovědi o rodině slovenských, maďarských a olašských Romů.

str. 13 – Hana Preinhaelterová: Tradiční velkorodina v hinduistické Indii.

str. 19 – Milena Hübschmannová: Co napovídá o romské rodině tradiční seznamovací ceremoniál.

str. 25 – Postavení a role některých členů tradiční romské rodiny.

str. 29 – Edita Žlnayová a kol.: Postavenie a úloha ženy-matky a muže-otca v rómskej rodine.

str. 42 – Malvína Lolová: Široty ačhiľam.

str. 43 – Veronika Kamenická: Obraz matky v romské písni.

str. 52 – Hana Šebková a kol.: Úloha nejstaršího syna v tradiční romské rodině.

str. 58 – Matěj Šarkoezi: Miri familija III. – Sar me phiravas te bašavel. Moje rodina III. – Jak jsem chodil hrát.

str. 66 – Anna Žigová a kol.: Nejstarší sestra a její postavení v tradiční romské rodině.

str. 72 – Helena Šamková: Somas jekhphureder phen. Byla jsem nejstarší sestra.

str. 83 – Svetislav Kostic: Původ romských přibuzenských termínů.

str. 87 – Lada Víková: Romská rodina z pohledu dětí ve věku 9-10 let.

Zvyky:

Demeter, G.: Kirvo. Kmotr in Romano džaniben 2/1994, str. 37.

Karačoňa – Vánoce. (Autentické výpovědi 11 Romů) in Romano džaniben 4/1995, str. 10.

Lakatošová, M.: Některé zvyklosti olašských Romů. Časopis romistických studií Romano džaniben 3/1994, str. 2
Stojka, P., Pivoň, R.: Amáro Trajo. Náš život. (Zvyky a fungování komunity olašských Romů). SD studio, Bratislava, 2003.

Šebková, H.: Střípky romské tradice v osadě v Hermanovcích in Časopis romistických studií Romano džaniben 3-4/2001, str. 42.

Víková, L.: Romské vánoce in Romano džaniben 4/1995, str. 49.